

Spejl til et ungt menneske i sorg

Naja Marie Aidt, Helle Helle, Ida Jessen, Christina Hesselholdt, Sara Omar og uendeligt mange andre. Listen over forfattere, som har skrevet om sorg i deres debutromaner er ikke kort. Og den fortsætter. Freja Bøgh Lassen kan nu tilføje sig til listen med sin debutroman *For at gå med dig*. Ikke helt dårligt selskab at komme i. Og ved i hvad? Hun kan godt bære det.

For at gå med dig er en bog i tre dele. Fyldt med sorg, sygdom og død. Men når det er sagt, så er det også en bog om at finde fællesskaber, bestige bjerge og se mod stjernerne. Karaktererne føler sig ofte ensomme i sorgens greb, men de finder hinanden over bogens tredelte grænser, og kan dele deres smerte med hinanden.

Hovedpersonerne er unge mennesker, som alle sammen er ved at finde deres vej i livet. De har hver deres relation til sorg, og man vil opleve, at verden omkring dem også er fyldt med sørgende, der enten har mistet, eller som er pårørende til nogen med en alvorlig sygdom.

Jeg har set dig her, sagde pigen. // Det er min kæreste, sagde jeg, hun har kræft. // Det er jeg ked af, sagde Agnes og holdt stadig min hånd, det er ligesom min mor, hun har også kræft. // Agnes ansigt var blegt som månen. Sorgen i hendes smil. Det var Agnes øjne, jeg så frygten i. Den frygt vi delte.

I

I den første historie møder vi Otto og Vera, som bor sammen i en lejlighed på Nørrebro. De har deres egen lille verden, som består af deres liv som kærester og et lille galleri,

hvor de mødte hinanden, og hvor de begge arbejder. Fortællingen starter med de første tegn på, at Vera er syg. De finder ud af, at hun har modermærkekræft, som har spredt sig til rygraden. Nyheden overrækkes sådan:

Godmorgen baby, sagde Vera og satte sig op i sengen, lænede sit ansigt over imod mit. Hendes lyse hår var uglet, og jeg redte det om bag hendes ører. Vi kyssede. Hendes tunge var hård og ru, så jeg holdt mine øjne åbne for at være sikker på, at det var hende, jeg kyssede og ikke pludselig en anden. // De siger, jeg er syg, hviskede hun ind i ansigtet på mig. // Som om hun havde forberedt sig på, at det var sådan hun ville sige det til mig. Som om det hele tiden havde skullet være sådan.

De har en varm og kærlig relation, Otto og Vera, som virker ret ukompliceret. Det er altså i ordets mest positive forstand *bare* en fortælling om sorg. Om at skulle være i at være der. Om at finde styrke andetsteds og acceptere, at der ikke er overskud til oprydning og hjemmelavet mad. Det virker skrøbeligt, og flere gange kom jeg til at tro, at Otto ville forelske sig i en anden, eller at han ville komme til at lade Vera være alene, fordi situationen blev for ubærlig for ham. For situationen bliver utroligt svær for ham at være i. Der er masser af ydre tegn på, at han har det skidt, men for en førstepersonsfortæller er han meget tilbageholdende. Han deler ikke med læseren, hvad han føler, og jeg får fornemmelsen af, at han ikke kan dele det, fordi han ikke ved det selv. Så når han begynder til boksning og udvikler selvskadende tendenser, er det som om, han ikke selv føler andet, end at det dulmer. Han reflekterer ikke over, hvorfor han gør det, eller hvad han egentlig har brug for.

Otto er meget alene. Han har Vera, hans mor og ellers kun perifere bekendtskaber. Og som bekendt er Vera syg og så bor hans mor i Jylland. Så selvom det er kærlige relationer, mangler han tit nogen til at holde om sig. De perifere relationer tæller Agnes, som han taler kort med på hospitalet, Solveig, der er flyttet ind i opgangen, og som viser ham bokseklubben, og så Phillip, som han bokser med. Hans relation til arbejdet på galleriet svinder også meget hurtigt ind. Som om det ikke er vigtigt længere. Eller som om galleriets og hans virkeligheder ikke passer sammen mere.

Otto er heldigvis en ret privilegeret ung mand. Han behøver tilsyneladende ikke at forholde sig til økonomi, eller andre mere praktiske ting. Han kan bare sige op, og får

også at vide, at han kan komme tilbage, når han har lyst. Og selvom lejligheden bliver rodet og beskidt, så bliver det aldrig slemmere, end at hans mor kan komme og gøre skik på det i løbet af en lille uge. Han har altså et sikkerhedsnet, som ikke er alle i hans situation forundt. Det er en præmis, som gør fortællingen mindre kompleks, og sværere for denne læser at spejle sig i. Men det gør også, at den kun handler om det, der er hovedsagen; hvordan han forholder sig til sorgen.

II

Anden fortælling er anderledes end både første og tredje fortælling, da sorgen bliver behandlet på afstand: Kajsa er taget til Tanzania, og har mistet Bjørn i et trafikuheld for seks år siden. Bjørn og hans partner Stella er som et sæt ekstra forældre for Kajsa:

Det var Stella og Bjørn, der havde sparet penge sammen, til at Kajsa kunne komme afsted ud i verden. Stella og Bjørn havde ingen børn selv, så Kajsa fik af dem, hvad deres ufødte børn ville have fået. Og nogle gange mere til, tænkte Kajsa. Da Bjørn var død, fortalte Stella om den rejseopsparing, de havde lavet til hende. At det var Bjørns ønske, at Kajsa skulle ud og se verden. Bjørn havde været bjergbestiger som ung.

Kajsa er altså taget til Tanzania for at ære Bjørns minde og gå i hans fodspor. Hun ligefrem føler, at hun ikke havde andet valg, fordi det var hans ønske. Hun skal bestige Kilimanjaro. Men rejsen virker lige så meget som en flugt for Kajsa, der anvender alle rusens midler til selvforglemmelse.

Kajsas historie bliver på denne måde et indblik i sorgens efterliv og eftervirkninger. Hvordan den forfølger Kajsa, binder og former hendes valg fremover, samtidig med at hvert øjeblik lægger ny afstand til sorgens begyndelse. Fortællingen handler om meget andet end sorg, men sorgen lægger sig som et bagtæppe, og danner scene for det, hun gør, og måden hun oplever verden på. Rejsen er som et ritual, hun udfører, inden hun for alvor kan finde det, der er hendes eget. Den lægger i sig selv afstand til det hverdagslige og livet derhjemme, men den kan ikke sætte Kajsa fri af hendes følelser, som forfølger hende, hvor hun går. Hun kan holde sig travlt beskæftiget og beruset, men i drømmene kan hun ikke flygte. Og i drømmene vil hun ikke flygte. Her slår hun igen og tager det på sig, der måtte komme. Og på en eller anden måde accepterer hun måske også døden som præmis for livet.

Med rejsen får hun mulighed for at se sig selv og fremtiden på en ny måde:

Det havde regnet. Hun sad og så på blomsterne i haven, og så slog tanken hende. // At når folk for tiden talte om deres fremtid, havde hun aldrig noget at sige om sin. // Hun begyndte at blive klar over, at fremtiden endnu ikke var for hende. // Hun måtte finde frem til, hvad der skulle ske.

III

Den sidste fortælling handler om en kernefamilie, der er ved at gå i stykker. Første gang fordi moderen og faderen skal skilles, og siden fordi moderen får brystkræft. Det sker ret hurtigt efter hinanden, så der er ikke tid til at bearbejde det ene, før det andet kommer.

Fortællingen springer i tid, og den er mere kaotisk i sin stil, end de to første. For eksempel præsenteres de to kernebegivenheder – skilsmissen og brystkræften – som sofascener, fortælleren gerne vil brænde på bålet. Fortælleren har ikke tidligere givet sin mening til kende om begivenhedernes gang, så netop disse scener kommer til at fremstå som særligt vigtige og uhyrlige. Det bliver personligt.

Det følgende er en bid fra den første sofascene:

Min mor tog en stol og satte sig over for os og sagde, at de skulle skilles, hende og min far. // Så sad min far og græd. Tårerne strømmede ud af ham. Han forsøgte at holde dem tilbage med hænderne. // Jeg sad ved siden af min far i sofaen og var bange for, at han ville falde igennem sofabetrækket og så igennem gulvet, igennem kælderen, helt ned i jorden og til sidst forsvinde.

Hovedpersonen forestiller sig ikke bare sin fars nedsænkning i jorden. Fortællingen er spækket med forestillinger, surrealistiske, terapeutiske og tragiske imellem. De er ikke forblommede, men beskriver mere tydeligt end noget jeg længe har læst, hvordan det føles at være en magtesløs pårørende, der er nødt til at forberede sig på det værste.

Fortællingen er akkompagneret af billeder af tegninger og malerier, som skal forestille at være fra Agnes' første udstilling. I virkelighedens verden er det Josefine Bøgh Lassen, der er kunstneren bag. Det giver et ekstra lag til fortællingen, som peger udad og giver mig fornemmelsen af levet smerte. Det føles på en gang råt og enormt sårbart.

Freja Bøgh Lassen formår at koble det, der er sket, og det der vil ske. At fremtiden presser sig på, og at det både er sorgfuldt og livsvigtigt.

Jeg holdt kræft ud i strakt arm, så længe jeg kunne, kunne ikke røre ved ordet. Jeg var allermest bange for, hvordan alting skulle blive, hvis jeg sagde ordet højt. // Alt det der var: før. // Og hvordan skal alt så blive: nu.

Tidspunkt: 25/5/2022

Sted: København

Forfatter: Freja Bøgh Lassen

Titel: For at gå med dig

Sider: 201

Pris: 279

Forlag: Gladiator

[Facebook < https://www.facebook.com/litteraturnu >](https://www.facebook.com/litteraturnu) / [Instagram < https://www.instagram.com/litteraturnu.dk >](https://www.instagram.com/litteraturnu.dk)

Hjemmesiden er lavet i samarbejde med [Hilsen IT < https://hilsen.it >](https://hilsen.it)